

Η σιωπηλή κορυφή της ανθρώπινης κατάστασης

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Η χριστιανική σοφία των αιώνων δεν οικοδομείται πάνω στην επιτυχία, την εξυπνάδα ή την επιβολή, αλλά πάνω σε ένα παράδοξο που ο σύγχρονος άνθρωπος δυσκολεύεται να αντέξει: την εθελούσια παραίτηση από το δικαίωμα του «έχω δίκιο». Εκεί όπου ο κόσμος επιβραβεύει τον δυνατό, τον πειστικό και τον νικητή, η πατερική παράδοση, ακολουθώντας τα Χριστούγεννα της φάτνης, αναγνωρίζει ως κορυφαία ανθρώπινη κατάσταση εκείνον που δέχεται να φαίνεται αδύναμος, αμαθής, αβέβαιος και περιττός. Όχι από προσποίηση, αλλά από εσωτερική αλήθεια.

Ο άνθρωπος που συμπεριφέρεται σαν να φταίει, σαν να μην γνωρίζει, σαν να αμφιβάλλει ακόμη και για τα σωστά του λόγια, δεν το κάνει επειδή στερείται κρίσεως, αλλά επειδή έχει παραιτηθεί από την ανάγκη να επιβεβαιωθεί. Δεν μάχεται για να αποδείξει, δεν παρεμβαίνει για να διορθώσει, δεν πιέζει για να σώσει. Επιτρέπει στον άλλον να κάνει λάθος, όχι από αδιαφορία, αλλά από βαθύ

σεβασμό στην ελευθερία του. Γνωρίζει ότι η αλήθεια που επιβάλλεται γίνεται βάρος, ενώ η αλήθεια που ανακαλύπτεται μέσα από την πτώση γίνεται ζωή.

Στη χριστιανική σοφία, το «δεν αξίζω» δεν είναι κατάρρευση της προσωπικότητας, αλλά απογύμνωση από τη σύγκριση. Ο άνθρωπος αυτός δεν αυτοϋποτιμάται· απλώς παύει να μετρά τον εαυτό του. Δεν τοποθετείται ούτε πάνω ούτε κάτω από τους άλλους. Βρίσκεται εκτός της κλίμακας. Εκεί ακριβώς γεννιέται η ταπείνωση, όχι ως ψυχολογική στάση, αλλά ως οντολογική ελευθερία. Όταν δεν χρειάζεται να φαίνεσαι, μπορείς επιτέλους να υπάρξεις.

Αυτή η κατάσταση δεν διδάσκεται και δεν μιμείται. Προκύπτει είτε από μακρά άσκηση, είτε από συντριπτικές συγκυρίες που διαλύουν τα στηρίγματα του εγώ. Η πατερική εμπειρία δεν εξιδανικεύει τον πόνο, αλλά αναγνωρίζει ότι όταν ο άνθρωπος δεν σκληρύνει, ο πόνος μπορεί να τον απογυμνώσει από την ψευδαίσθηση της αυτάρκειας. Τότε παύει να μάχεται για να διορθώσει τον κόσμο και αρχίζει, χωρίς πρόθεση, να τον ειρηνεύει.

Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται κατανοητός και ο λόγος του Ισαάκ του Σύρου (Ασκητικά Λόγος Κ') ότι μπροστά στον ταπεινό άνθρωπο ηρεμούν ακόμη και τα θηρία. Δεν πρόκειται για ποιητική υπερβολή ή θαυματολογία, αλλά για βαθιά ανθρωπολογική διαπίστωση. Εκεί όπου απουσιάζει η βία του εγώ, παύει να υπάρχει απειλή. Η κτίση αναγνωρίζει, κατά έναν μυστηριώδη τρόπο, την ειρήνη εκείνου που δεν ζητά να κυριαρχήσει. Ο άνθρωπος αυτός δεν κατακτά τον κόσμο· παύει απλώς να τον φοβίζεται.

Η κορυφή της ανθρώπινης κατάστασης, όπως την περιγράφει η χριστιανική σοφία αιώνων, δεν είναι η παντοδυναμία, αλλά η ακίνδυνη ύπαρξη. Είναι ο άνθρωπος που δεν χρειάζεται να πείσει, να επιβληθεί ή να δικαιωθεί. Είτε επειδή κατάλαβε ότι δεν μπορεί, είτε επειδή δεν το χρειάζεται πια. Και αυτό, είτε προέρχεται από συγκυρίες είτε από αγιότητα, παραμένει ένα από τα πιο σιωπηλά και παρεξηγημένα θαύματα της ανθρώπινης ζωής.

Πηγή: pemptousia.gr